

TÜRKİYE’NİN YENİ AFET YÖNETİMİ SİSTEMİNE ELEŞTİREL BİR BAKIŞ

Bülent Özmen¹, B. Burçak Başbuğ-Erkan²

¹ Gazi Üniversitesi Deprem Mühendisliği Uygulama ve Araştırma Merkezi,

² Orta Doğu Teknik Üniversitesi Afet Yönetimi Uygulama ve Araştırma Merkezi
(buozmen@hotmail.com)

ÖZ

Türkiye’de afetlere karşı ilk yasal düzenleme ihtiyacı, 27 Aralık 1939 tarihinde meydana gelen ve 33.000 kişinin yaşamını yitirmesine, 100.000 kişinin yaralanmasına ve 120.000 konutun yıkılması veya ağır hasar görmesine neden olan Erzincan Depremi (M:8.0) sonrasında gündeme gelmiştir. Bu depremin peşi sıra 20 Aralık 1942 Niksar – Erbaa (M:7.0), 20 Haziran 1943 Adapazarı – Hendek (M:6.6), 26 Kasım 1943 Tosya – Ladik (M:7.2) ve 1 Şubat 1944 Bolu – Gerede (M:7.2) depremlerinin meydana gelmesi ve büyük can ve mal kayıpları meydana getirmeleri sonucunda 1944 yılında 4623 sayılı “Yersarsıntısından Evvel ve Sonra Alınacak Tedbirler Hakkında Kanun” çıkarılmıştır. Bu kanun Türkiye’de deprem tehlikesi ve riskinin belirlenmesi ve deprem zararlarının azaltılması konusunda, merkezi ve yerel düzeylerde nasıl örgütlenileceğini, yerleşme ve yapılaşmaların nasıl denetleneceğini belirleyen ilk yasal düzenlemedir. Türkiye’de afet zararlarının azaltılması çalışmaları bu kanunla başlamıştır. Daha sonraki yıllarda meydana gelen deprem, sel ve heyelan gibi afetlerde 4623 sayılı kanunun yeterli olmadığı görülmüş üzerine 1958 yılında 7126 sayılı “Sivil Savunma Kanunu” ve 1959 yılında 7269 sayılı “Afet Kanunu” çıkarılmıştır. Bu kanun 1968 yılında yeni ihtiyaçların ışığı altında önemli oranda değiştirilmiş ve halen geçerli olan bir kanundur.

17 Ağustos 1999 İzmit Körfezi (Kocaeli) ve 12 Kasım 1999 Düzce Depremleri nedeniyle 18.242 kişinin yaşamını yitirmesi, 48.901 kişinin yaralanması ve 93.145 konutun yıkılması veya ağır hasar görmesi, çok geniş bir alanı etkilemesi ve ortaya çıkan sorunlarla baş etmede karşılaşılan sorunlar nedeniyle Türkiye, Afet Yönetimi Sistemi yeniden sorgulanmaya başlamış ve yeni yasal düzenlemelerin yapılması gereği ortaya çıkmıştır. Afet Yönetimi Sistemi’ndeki görülen aksaklıkları ve çok başlılığı ortadan kaldırmak amacıyla 29.05.2009 tarihinde 5902 sayılı “Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı’nın Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun” TBMM’de kabul edilmiş ve 17.06.2009 tarih ve 27261 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu kanunla; afet ve acil durumlar ile sivil savunmaya ilişkin hizmetleri yürütmek üzere, Başbakanlığa bağlı “Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı” kurulmuştur. Kanun; afet ve acil durumlar ile sivil savunmaya ilişkin hizmetlerin ülke düzeyinde etkin bir şekilde gerçekleştirilmesi için gerekli önlemlerin alınması ve olayların meydana gelmesinden önce hazırlık ve zarar azaltma, olay sırasında yapılacak müdahale ve olay sonrasında gerçekleştirilecek iyileştirme çalışmalarını yürüten kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonun sağlanması ve bu konularda politikaların üretilmesi ve uygulanması hususlarını kapsar.

Bu çalışmanın amacı yeni sistem sonrası ortaya çıkan yapılanmanın nasıl olduğu, eksiklikleri ve olumlu tarafları, uygulamada görülen aksaklıklar, karşılaşılan sorunları tartışmaktır.

Anahtar Kelimeler: Afet, afet yönetimi, deprem

A CRITICAL REVIEW OF NEW DISASTER MANAGEMENT SYSTEM IN TURKEY

Bülent Özmen¹, B. Burçak Başbuğ-Erkan²

¹ Gazi University Earthquake Research and Implementation Center,

² Middle East Technical University Disaster Management Implementation and Research Center
(buozmen@hotmail.com)

ABSTRACT

The first need for disaster legislation in Turkey occurred after the strike of 27/December/1939 Erzincan Earthquake of magnitude 8.0. This earthquake affected a very large area causing 33.000 life losses, 100.000 injuries and damage to 120.000 buildings. Afterwards, there occurred several earthquakes in Niksar – Erbaa (M:7.0) on 20/December/1942, Adapazarı – Hendek (M:6.6) on 20/June/1943, Tosya – Ladik (M:7.2) on 26/November/1943 and Bolu – Gerede (M:7.2) on 01/February/1944. As a result of this series of earthquake experience, in 1944, Law No. 4623 ‘The Precautions to Be Taken before and after an Earthquake’ was passed by the Turkish National Assembly. This law is the first of its kind to explain how to organise local/central administration to mitigate possible earthquake losses and determine earthquake hazard and risk. It is also the first law to include how to control / to enforce proper construction. The disaster mitigation studies initiated by the enforcement of this law. There were earthquakes, floods and avalanches in the following years. A revision of Law No. 4623 was necessary. Therefore, in 1958 Law No. 7126 ‘Civil Defense Law’ and in 1959 Law No. 7269 ‘Disaster Law’ were announced. The Disaster Law has been revised in 1968 according to needs of that time period and still is in use in Turkey.

17 August 1999 Izmit and 12 November 1999 Duzce Earthquakes caused 18.242 life losses, 48.901 injuries and collapse of 93.145 buildings. These high damage figures showed once again that the Turkish Disaster Management System did not work efficiently. The debates on the system are flamed following the 1999 earthquakes. It has been accepted that the institutions, who are responsible from disaster management activities, did not work in cooperation and coordination as effective as they should be. One solution to these obstacles is the announcement of Law No. 5902 ‘The Law on the Duties of the Disaster and Emergency Management Authority’. It was officially in use after being published in the Official Gazette No. 27162 on 17/06/2009. The Law consists of mitigation plans and preparedness activities before natural event occurrences, response actions during the event and coordination activities between the institutions after occurrence of an event. The aim of this study is to discuss pros and cons of this new institution.

Keywords: Disaster, disaster management, earthquake.